

**Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle neuvotteluista kattaviksi lentoliikennesopimuksiksi Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden sekä Kaakkois-Aasian valtioiden liiton (ASEAN), Qatarin ja Yhdistyneiden arabiemiirikuntien, yhteistä ilmailualuetta koskevasta sopimuksesta Turkin kanssa, lentoturvallisuussopimuksiksi Euroopan unionin ja Kiinan sekä Japanin kanssa sekä Euroopan unionin ja Amerikan Yhdysvaltojen välisen lentoturvallisuussopimuksen muuttamisesta.**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään Eduskunnalle neuvotteluista kattaviksi lentoliikennesopimuksiksi Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden sekä Kaakkois-Aasian valtioiden liiton (ASEAN), Qatarin ja Yhdistyneiden arabiemiirikuntien kanssa, yhteistä ilmailualuetta koskevasta sopimuksesta Turkin kanssa, lentoturvallisuussopimuksiksi Euroopan unionin ja Kiinan sekä Japanin kanssa sekä Euroopan unionin ja Amerikan Yhdysvaltojen välisen lentoturvallisuussopimuksen muuttamisesta sekä neuvotteluista laadittu liitemuistio.

Helsingissä 2 päivänä maaliskuuta 2017

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Liikenneneuvos Sabina Lindström

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

MUISTIO  
EU/2014/1420,  
EU/2015/1680,  
EU/2015/1727,  
EU/2015/1677,  
EU/2015/1749,  
EU/2015/1747  
22.2.2017

**VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE NEUVOTTELUISTA KATTAVIKSI LENTOLIIKENNESOPIMUKSIKSI EUROOPAN UNIONIN JA JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ KAAKKOIS-AASIAN VALTIOIDEN LIITON (ASEAN), QATARIN JA YHDISTYNEIDEN ARABIEMIIRIKUNTIEN, YHTEISTÄ ILMAILUALUETTA KOSKEVASTA SOPIMUKSESTA TURKIN KANSSA, LENTOTURVALLISUUSSOPIMUKSIKSI EUROOPAN UNIONIN JA KIINAN SEKÄ JAPANIN KANSSA SEKÄ EUROOPAN UNIONIN JA AMERIKAN YHDYSVALTOJEN VÄLISEN LENTOTURVALLISUUSSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA.**

## **1 Yleistä**

Euroopan unionin neuvosto valtuutti keväällä 2016 komission neuvottelemaan kattavat lentoliikennesopimukset Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden sekä Kaakkois-Aasian valtioiden liiton (ASEAN), Qatarin ja Yhdistyneiden arabiemiirikuntien sekä yhteistä ilmailualuetta koskevasta sopimuksesta Turkin kanssa. Neuvottelumandaateista on informoitu eduskuntaa E-kirjelmällä E/5/2016 vp. Neuvottelut EU:n ja kyseisten maiden välillä ovat käynnistyneet.

Euroopan unionin neuvosto valtuutti keväällä 2016 komission neuvottelemaan myös lentoturvallisuussopimuksista Kiinan ja Japanin kanssa. Neuvottelumandaateista on informoitu eduskuntaa E-kirjelmällä E 5/2016 vp. Lisäksi komissio antoi syksyllä 2016 ehdotuksen neuvoston päätökseksi EU:n ja Amerikan Yhdysvaltojen (USA) väliseen lentoturvallisuussopimukseen tehtävää muutosta koskevan sopimuksen allekirjoittamisesta. Sopimusmuutosta koskevasta neuvottelumandaatista on informoitu eduskuntaa E-kirjelmällä E 121/2014 vp.

## **2 Ehdotusten tausta ja tavoitteet**

Lentoliikennesopimukset

Neuvoteltavat sopimukset korvaavat jäsenvaltioiden ko. maiden kanssa tekemät kahdenväliset lentoliikennesopimukset kokonaan tai osittain. Sopimuksilla ei ole tarkoitus rajoittaa kahdenvälisesti jo sovittuja oikeuksia.

Neuvottelumandaattien ajallinen kesto on rajoitettu. Neuvottelujen pitkä kesto on liikenteen kehittymiselle haitallista, koska markkinatilanne jähmettyy nykyisten kahdenvälisten sopimusten tasolle neuvottelumandaatin myöntämisestä alkaen. Pitkittyessään tämä saattaa muodostua kilpailua vääristäväksi tekijäksi sekä EU:n sisäisessä liikenteessä että EU:n ja kolmansien maiden välisessä liikenteessä. Qatarin ja Yhdistyneiden arabiemiirikuntien neuvottelu-

mandaattien osalta määräaika on kolme vuotta ja ASEAN-maiden ja Turkin osalta neljä vuotta, koska ASEAN-alueen sekä Turkin kanssa neuvoteltavan yhteistä ilmailualueutta koskevan sopimuksen neuvottelemisen saattaa vaatia kolme vuotta pidemmän ajan.

#### Lentoturvallisuussopimukset

Japanin ja Kiinan kanssa tehtävien lentoturvallisuussopimusten tarkoitus on mahdollistaa ilma-alusten ja niiden osien hyväksyntöjen ja tarkastusten vastavuoroinen hyväksyminen EU:n ja kyseisten maiden välillä. Sopimus edistäisi tavaroiden ja palveluiden vapaata liikkumista ja vähentäisi hallinnollista taakkaa.

USA:n ja EU:n välinen lentoturvallisuussopimus tuli voimaan toukokuussa 2011, ja se kattaa siviili-ilmailutuotteiden lentokelpoisuushyväksynnät ja valvonnan, ympäristötestauksen ja -hyväksynnät sekä huoltotilojen hyväksynnät ja valvonnan. Syksyllä 2014 neuvosto valtuutti komission neuvottelemaan uusien yhteistyö- ja hyväksymisalojen sisällyttämisestä sopimukseen. EU ja USA ovat todenneet, että yhteistyötä olisi ensisijaisesti kehitettävä lentäjien lupakirjojen ja koulutuksen osalta. Yhteistyötä olisi tulevaisuudessa syytä laajentaa myös uusien yhteistyön ja hyväksynnän aloille, joita sopimus ei vielä koske. Näitä ovat henkilöstön lupakirjat ja koulutus, lentotoiminta, lentopaikat sekä ilmaliikennepalvelut ja ilmaliikenteen hallinta. Kustakin yhteistyö n piiriin lisättävästä alasta on tehtävä erillinen päätös.

### 3 Ehdotusten keskeinen sisältö

Neuvottelut ovat käynnistyneet ja tällä hetkellä neuvottelutilanne on seuraavanlainen:

a) Neuvottelut Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kaakkois-Aasian valtioiden liiton (ASEAN) välillä kattavasta lentoliikennesopimuksesta edistyvät. Ensimmäinen neuvottelukierros käytiin 26.–28.10.2016 Brysselissä ja toinen kierros 17.–20.1. Jakartassa, Indonesiasa.

ASEAN:n tavoitteena on lentoliikennemarkkinoiden avaaminen ja ns. reilun kilpailun lausekkeen sisällyttäminen sopimukseen.

Seuraava neuvottelukierros käydään Helsingissä 2.-5.5.2017.

b) Neuvottelut Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Qatarin välillä edistyvät. Ensimmäinen neuvottelukierros käytiin Dohassa, Qatarissa 19.–21.9.2016.

Qatar pyrkii avaamaan lentoliikennemarkkinoita, eikä vastusta EU:n ehdotusta sisällyttää sopimukseen ns. reilun kilpailun lauseke.

Seuraava neuvottelukierros on 28.2.–1.3.2017 Dohassa, Qatarissa.

c) Neuvottelut Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Yhdistyneiden arabiemiirikuntien välillä eivät ole vielä alkaneet. Yhdistyneet arabiemiirikunnat eivät ole indikoineet onko se valmis aloittamaan neuvottelut.

d) Neuvottelut Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Turkin tasavallan välillä edistyvät. Ensimmäinen neuvottelukierros käytiin Brysselissä, Belgiassa 8.-10.11.2016. Toinen neuvottelukierros käytiin Brysselissä, Belgiassa 13.-14.2.2017.

Kyseessä on sopimus yhteisestä ilmailualueesta naapurimaan kanssa, missä ehtona lentoliikennemarkkinoiden avaamiselle on EU-lainsäädännön soveltaminen. Sopimus on muita yllä mainittuja sopimuksia kattavampi niin markkinoiden vapauttamisen kuin yhteisten sääntöjenkin suhteen.

e) EU:n ja USA:n välisen lentoturvallisuussopimuksen muuttamista koskeva sopimus on neuvoteltu Yhdysvaltain ilmailuhallinnon ja komission välillä syksyllä 2014 annetun neuvottelumandaatin mukaisesti. Sopimuksen muuttamista koskeva sopimus olisi nyt hyväksyttävä.

f) Neuvottelut EU:n ja Kiinan välisen lentoturvallisuussopimuksen tekemisestä edistyvät. Ensimmäinen neuvottelukierros käytiin 6.-7.12.2016. Sopimusluonnokseen on tehty ainoastaan vähäisiä muutoksia.

Seuraava neuvottelukierros on maaliskuussa 2017.

g) Neuvottelut EU:n ja Japanin välisen lentoturvallisuussopimuksen tekemisestä eivät ole vielä virallisesti alkaneet. Komission arvion mukaan varsinaisten neuvottelujen aloittaminen ei ole vielä otollista.

#### **4 Vaikutukset Suomessa**

Neuvoteltavat sopimukset tehostavat kilpailua lentoliikennemarkkinoilla, minkä arvioidaan hyödyttävän kuluttajia sekä tehokkaasti ja kannattavasti toimivia lentoyhtiöitä.

Sopimusten merkitys on EU-tasolla erityisen tärkeä sellaisille jäsenvaltioille, joilla ei ole aiemmin ollut olemassa olevaa kahdenvälistä lentoliikennesopimusta ASEAN-maiden, Qatarin, Yhdistyneiden Arabiemiirikuntien tai Turkin kanssa ja joille lentoliikenteellä kyseisten maiden kanssa on suuri taloudellinen merkitys.

Lentoturvallisuussopimusten osalta Suomella ei ole erityisiä kansallisia intressejä asiassa. Sopimusten merkityksen arvioidaan olevan kuitenkin EU-tasolla tärkeä.

##### **4.1 Lainsäädännölliset vaikutukset**

Neuvoteltavana olevat lentoliikennesopimukset edellyttävät Suomessa eduskunnan hyväksyntää siltä osin kuin sopimusten määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Lentoturvallisuussopimukset ovat EU:n yksinomaisessa toimivallassa, eivätkä ne siten edellytä Suomessa kansallista voimaansaattamista.

##### **4.2 Taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset**

Kattavien lentoliikennesopimusten myötä arvioidaan lentoreittien ja viikkovuorojen määrän lisääntyvän sekä kapasiteetin kasvavan EU:n jäsenvaltioiden ja sopimusosapuolena olevien kolmansien maiden välillä.

Markkinoita avaavat lentoliikennesopimukset tehostavat kilpailua lentoliikennemarkkinoilla ja tämän voidaan arvioida hyödyttävän kuluttajia sekä tehokkaasti ja kannattavasti toimivia lentoyhtiöitä luomalla uusia mahdollisuuksia kasvuun.

USA:n kanssa tehdyn lentoturvallisuussopimuksen arvioidaan synnyttäneen 80 prosentin aika ja kustannussäästöt tyyppihyväksyntään liittyen vuoteen 2022 mennessä. Uusien neuvoteltavien lentoturvallisuussopimusten arvioidaan hyödyttävän vastaavalla tavalla. USA:n kanssa tehdyn sopimuksen muuttamisen arvioidaan keventävän edelleen hallinnollisia menettelyjä ja helpottavan markkinoillepääsyä.

## **5 Kansallinen käsittely**

Valtioneuvoston kirjelmä on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Luonnos U-kirjelmäksi on ollut myös EU-asioiden komitean alaisen liikennejaoston kirjallisessa menettelyssä.

## **6 Valtioneuvoston kanta**

Valtioneuvosto kannattaa lentoliikennesopimuksia, joilla lentoliikennemarkkinoita saadaan avattua mahdollisimman paljon neuvottelumandaattien antamissa rajoissa. Lentoliikennemarkkinoita avaavat sopimukset mahdollistaisivat liikenteen kasvun. Liikenteen kasvu hyödyttäisi Suomen saavutettavuutta ja sitä kautta elinkeinoelämän ja matkustajien etuja. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota neuvottelumandaattien määräaikaaisuuteen ja kannustaa Euroopan komissiota määrätietoiseen sekä ratkaisuhakuiseen etenemiseen neuvotteluissa.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti uusien lentoturvallisuussopimusten tekemiseen yhteisen turvallisuustason saavuttamiseksi EU:n kanssa. Lisäksi valtioneuvosto tukee EU:n ja USA:n välisen lentoturvallisuussopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen hyväksymistä.